תסה דִּינֵי מֻרְסָן בְּפֶסַח. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]אֵין שׁוֹרִין (ב) מֻרְסָן לְתַרְנְגוֹלִים (ג) (ג) * בְּשׁוּם פָּנִים (ד) [ב]וְלֹא (ג) [ב] חוֹלְטִין. הַגָּהּ: וּכְשֶׁנּוֹתְנִים לָהֶם שְׂעוֹרִים אוֹ חִטִּים לֶאֱכֹל, יִזָּהֵר (ה) שֶׁלֹּא לְהַשְׁלִיכֶם (ו) בְּמָקוֹם (ג) לַח שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי חִמּוּץ (מהר״י וייל (סי׳ קנג)):
ב [ג]אֵין הָאִשָּׁה שָׁפָה מֻרְסָן עַל בְּשָׂרָהּ, (ז) אֲפִלּוּ (ד) יָבֵשׁ: **ג** [ד]אִם שִׁפְשְׁפוּ מֻרְסָן (ח) בַּאֲוָז לַח מִמַּיִם,

א מִשְׁנָה פְּסָחִים ל״ט (ע״ב). ב טוּר בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים וּכְדִלְעֵיל (סי׳ תנד ס״ג). ג מִשְׁנָה שָׁם וְכָתַב הָרֹא״ש שָׁם (פרק ב סי׳ כא בשם הרבינו יונה) דְּהָאִידְנָא יֵשׁ לְמִנְעָן וְכֵן כָּתַב הַטּוּר בִּשְׁמוֹ. ד טוּר בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סי׳ תעד).

בְּאֵר הֵיטֵב

עִם יַיִן וְכוֹתְשִׁין אוֹתוֹ וְטוֹחֲנִין אוֹתוֹ וְאֵינוֹ נִכָּר. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קיג). וְיַיִן שֶׁהוּשַׁם בּוֹ חַרְדָּל בְּעוֹדוֹ חָדָשׁ שֶׁמַּעֲמִידוֹ בִּמְתִיקָתוֹ, הִתִּיר רַשׁ״ל [וּמַהֲרִי״ל אוֹסֵר דְּהָוֵי דָּבָר הַמַּעֲמִיד, וְאֶפְשָׁר לְהַשְׁהוֹתוֹ נַמִּי אֵין מַתִּירִין. עַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק״ג)] לְהַשְׁהוֹתוֹ בַּבַּיִת וְלֹא לִשְׁתּוֹת. וְטַ״ז (סק״א) כָּתַב בְּשֵׁם רוֹקֵחַ (סי׳ רנז) שֶׁאוֹכְלִין חַרְדָּל בְּפֶסַח רַק שֶׁלֹּא יְהֵא טָחוּן בִּקְעָרָה שֶׁל חָמֵץ, עַיֵּן שָׁם:

א (א) **בְּשׁוּם.** אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁהוֹת שִׁעוּר מִיל, דִּלְכַתְּחִלָּה אָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סִימָן תנ״ט סָעִיף ב׳: (ג) **חוֹלְטִין.** לְפִי שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בַּחֲלִיטָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סִימָן תנ״ד סָעִיף ג׳. וְכָתַב בִּתְשׁוּבַת אֱמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן כ״ז דְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֹלִי בְּבִטְנוֹ שֶׁקּוֹרִין בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז הַיי״ב מוּט״ר שֶׁרְפוּאָתוֹ שֶׁחוֹלְטִין שְׂעוֹרִים אוֹ שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וּמַנִּיחִים עַל בִּטְנוֹ, דְּאִם אֵרַע חֹלִי זֶה בְּפֶסַח וְיֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה, דְּמֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת הַחָמֵץ וּלְרַפְּאוֹתוֹ, אַךְ אִם אֶפְשָׁר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יַעֲשֶׂה, וְאִם אִי אֶפְשָׁר, יַרְתִּיחַ הַמַּיִם הֵיטֵב וְאַחַר כָּךְ יָטִיל בְּתוֹכוֹ הַשְּׂעוֹרִים וְלֹא יָבֹא לִידֵי חִמּוּץ עַל יְדֵי חֲלִיטָה. וְאִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּמֵי פֵּרוֹת יַעֲשֶׂה דְּאָז אֵינוֹ מַחְמִיץ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן סִימָן שכ״ח סָעִיף (י״ג). [י״ב] וּבַטַּ״ז שָׁם סָעִיף קָטָן (ו׳) [ה׳]: (ג) **לַח.** וְאַף קֹדֶם פֶּסַח יֵשׁ לִזָּהֵר בָּזֶה, שֶׁמָּא יַחְמִיץ וְיִשָּׁאֵר שָׁם תּוֹךְ הַפֶּסַח. וְעַיֵּן כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ תלג הגב״י): **ב** (ד) **יָבֵשׁ.** דְּחָיְישִׁינַן שֶׁיִּתְלַחְלַח אַחַר כָּךְ. וְנִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [ב] **חוֹלְטִין.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּן סִימָן שכ״ח וּבַטַּ״ז, רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם כָּתַב שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בְּחוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וְהָאֱמוּנַת שְׁמוּאֵל נִרְאֶה דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּהָרַמְ״א שָׁם דְּאִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת (ע״י) [בְּלֹא] אִחוּר עוֹשִׂין עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּמִכָּל מָקוֹם מַה שֶּׁכָּתַב אַחַר כָּךְ וְאִם אִי אֶפְשָׁר נִרְאֶה דְּיַרְתִּיחַ כו׳, [לֹא] מַשְׁמָע דְּקָאֵי גַּם עַל יֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה, שֶׁהֲרֵי הָאֱמוּנַת שְׁמוּאֵל כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דְּאַף שֶׁנּוֹהֲגִין לֶאֱסֹר בַּחֲלִיטָה, מִכָּל מָקוֹם כָּל שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּהֶתֵּר עֶבְדִינַן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מוֹרֶ״ם בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן קנ״ה בְּסוֹפוֹ. וְשָׁם אִיתָא וְאֵין מַתִּירִין שׁוּם דְּבַר אִסּוּר לְחוֹלָה אִם יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הָרְפוּאָה בְּהֶתֵּר כְּמוֹ בְּאִסּוּר, אַף עַל פִּי שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁהוֹת קְצָת קֹדֶם שֶׁיִּמָּצֵא הַהֶתֵּר מֵאַחַר דְּאֵין סַכָּנָה בַּדָּבָר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֲרֵי מְבֹאָר דִּבְאֵין בּוֹ סַכָּנָה מַיְירֵי. וְאַדְּרַבָּא נִרְאֶה דִּבְיֵשׁ סַכָּנָה אֵין לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּרְתִּיחַ אִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת קֹדֶם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה בַּדָּבָר. וּקְצָת נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ טָעוּת סוֹפֵר בְּמַה שֶּׁכָּתַב, 'אֶלָּא מִיהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ', וְצָרִיךְ לוֹמַר 'בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ', וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דִּבְמַה שֶּׁכָּתַב תְּחִלָּה קָאֵי דְּהַיְנוּ דְּמַיְירֵי בְּאֵין בּוֹ סַכָּנָה. אַךְ מִמַּה שֶּׁכָּתַבְנוּ 'מִכָּל מָקוֹם כָּל שֶׁנּוּכַל'

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קֶמַח, דְּבָזֶה פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר מַה לִּי קוֹדֶם פֶּסַח אוֹ בְּפֶסַח, (ה) אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּנִתְעָרֵב עִם יַיִן. וְהָרְבוּתָא דְּאַף עַל גַּב דְּבִשְׁעַת עֵרוּב כּוֹתְשִׁין אוֹתוֹ וְאֵינוֹ נִרְאֶה כְּקִטְנִיּוֹת כְּשֶׁנִּכְנָס הַפֶּסַח, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר. (ו) וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם נָפַל חַרְדָּל לַתַּבְשִׁיל אֵינוֹ אוֹסֵר. וְכֵן מֻתָּר (ז) לְהַשְׁהוֹת חַרְדָּל עַד אַחַר הַפֶּסַח כֵּיוָן שֶׁהוּא (ח) בְּלִי קֶמַח. וְיַיִן שֶׁנִּתַּן בּוֹ חַרְדָּל בְּעוֹדוֹ תּוֹסֵס כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד בִּמְתִיקוּתוֹ וְלֹא יִתְקַלְקֵל, (ט) מֻתָּר לִשְׁהוֹתוֹ אֲבָל לֹא לִשְׁתּוֹתוֹ:

א (א) **אֵין שׁוֹרִין וְכוּ׳.** מִשּׁוּם דְּמַחְמִיצִין כִּתְבוּאָה עַצְמָהּ: (ב) **מֻרְסָן.** וְהוּא הַדִּין (ג) סֻבִּין גַּם כֵּן מַחְמִיץ [וּלְעֵיל בְּסִימָן תנ״ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב׳ נִתְבָּאֵר מַהוּ מֻרְסָן וּמַהוּ סֻבִּין]. וְהַקְּלִפָּה שֶׁל הַקֵּשׁ שֶׁהַגַּרְגֵּר מֻנָּח בּוֹ שֶׁקּוֹרִין שְׁפְּרֵייאֶ״ר אֵינוֹ מַחְמִיץ וְכִשְׁאָר קַשׁ בְּעָלְמָא דָּמֵי: (ג) **בְּשׁוּם פָּנִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא מְהַנֵּי שֶׁיְּהֵא עוֹמֵד שָׁם לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יִשְׁהוּ הַמֻּרְסָן בַּמַּיִם שִׁעוּר מִיל, דְּשִׁעוּר זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לְעִנְיַן דִּיעֲבַד אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אָסוּר לְהַשְׁהוֹת אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד וּכְדִלְעֵיל סִימָן תנ״ט סָעִיף ב׳ וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה בשום פנים): (ד) **וְלֹא חוֹלְטִין.** חֲלִיטָה מִקְּרֵי שֶׁמַּרְתִּיחִין הַמַּיִם יָפָה יָפָה וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין הַקֶּמַח אוֹ הַסֻּבִּין לְתוֹכָן. וְאַף דַּחֲלִיטָה אֵינוֹ מַחְמִיץ, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בַּחֲלִיטָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תנ״ד סָעִיף ג׳ וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג) כַּמָּה פְּרָטֵי דִּינִים בָּזֶה: (ה) **שֶׁלֹּא לְהַשְׁלִיכֶם וְכוּ׳.** הַיְנוּ (ג) מִתְּחִלַּת שֵׁשׁ וָמָעְלָה. (ג) [א]וְיֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב דְּאַף קֹדֶם פֶּסַח יֵשׁ לִזָּהֵר בָּזֶה [אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בִּשְׁעַת אֲכִילָתָם עַד שֶׁיִּגְמְרוּ לֶאֱכֹל וּמַה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר לֹא יַנִּיחֶנּוּ מֻטָּל לִפְנֵיהֶם], שֶׁמָּא יַחְמִיץ וְיִשָּׁאֵר לְשָׁם תּוֹךְ הַפֶּסַח: (ו) **בְּמָקוֹם לַח.** וַאֲפִלּוּ הִנִּיחָן בִּמְקוֹם יָבֵשׁ (ד) טוֹב לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִתֵּן לִפְנֵיהֶם מַיִם לִשְׁתּוֹת בְּעוֹד שֶׁהַשְּׂעוֹרִים מֻנָּחִין לִפְנֵיהֶם, אֶלָּא יְכַבֵּד מִתְּחִלָּה אוֹתוֹ מָקוֹם הֵיטֵב וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן שָׁם מָיִם: **ב** (ז) **אֲפִלּוּ יָבֵשׁ.** הַיְנוּ שֶׁדַּרְכָּם הָיָה (ה) לִכְנֹס לַמֶּרְחָץ וּלְהַזִּיעַ וְלָשׁוּף הַגּוּף בְּמֻרְסָן. וּבָזֶה אֵין קְפִידָא כֵּיוָן שֶׁהַמֻּרְסָן לֹא נִשְׁרָה בַּמַּיִם, וְעַל הַגּוּף גַּם כֵּן לֵיכָא מַיִם מֵאֵלָיו רַק זֵעָה מֵחֹם הַמֶּרְחָץ וְזֵעַת אָדָם אֵינוֹ מַחְמִיץ, רַק דִּצְרִיכָה לִזָּהֵר לְהַעֲבִיר כָּל הַמֻּרְסָן מֵעַל כָּל בְּשָׂרָהּ קֹדֶם שֶׁתִּרְחַץ גּוּפָה בַּמַּיִם בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוֹנֵן, וּלְפִי שֶׁהַנָּשִׁים אֵין בְּקִיאוֹת עַכְשָׁיו בְּכָךְ, לְפִיכָךְ יֵשׁ לְמוֹנְעָם מִלָּתֵת מֻרְסָן עַל בְּשָׂרָם אֲפִלּוּ הוּא יָבֵשׁ. וְאִם עָבְרָה וְשָׁפָה אֵין לִשְׁטֹף בְּצוֹנֵן אַחַר זֶה עַד זְמַן מָה, שֶׁיָּדוּעַ שֶׁכְּבָר עָבַר הַכֹּל אוֹ יִשְׁטֹף עַצְמוֹ בְּמֵי פֵּרוֹת תְּחִלָּה [חֹק יַעֲקֹב (סק״ה)]: **ג** (ח) **בַּאֲוָז לַח.** בַּטּוּר אִיתָא שֶׁשָּׁרוּ הַמֻּרְסָן מִתְּחִלָּה בְּמַיִם,

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * **בְּשׁוּם פָּנִים.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְכָתַב הַמְחַבֵּר כֵּן לְאַפּוּקֵי מִדַּעַת הָרַמְבַּ״ם בָּזֶה, וְעַיֵּן שָׁם בָּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ה׳ מֵחָמֵץ וּמַצָּה (הי״ח) שֶׁכָּתַב שֶׁלֹּשׁ עֵצוֹת בָּזֶה, אֶחָד שֶׁיַּאֲכִילֵן מִיָּד אוֹ שֶׁיְּהֵא עוֹמֵד שָׁם וְיִרְאֶה שֶׁלֹּא יִשְׁהֶה הַמֻּרְסָן כְּשִׁעוּר מִיל. ב׳ כָּתַב, כָּל זְמַן שֶׁהָעוֹפוֹת יֹאכְלוּ וִינַקְּרוּ אֵינוֹ מַחְמִיץ אֲפִלּוּ שׁוֹהֶה הַדָּבָר טוּבָא. ג׳ כָּתַב, כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְהַפֵּךְ בְּיָדוֹ הַמֻּרְסָן אֵינוֹ מַחְמִיץ. וְהָעִטּוּר (ח״ב קכט.) חָלַק עָלָיו מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְהַשְׁהוֹת לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִשִּׁעוּר מִיל, וּבְרִיטְבָּ״א פְּסָחִים (לט: ד״ה מתני׳ אין שורין) חָלַק גַּם כֵּן עַל מַה שֶּׁכָּתַב דְּכָל זְמַן שֶׁמְּנַקְּרִים אֵינוֹ מַחְמִיץ, וְכָתַב דְּזֶה לֹא דָּמֵי לְמַה דְּאָמְרִינַן (לט:) גְּשָׁמִים שֶׁהָיוּ נוֹטְפִין טִיף נֶגֶד טִיף דְּאֵינוֹ מַחְמִיץ (וְכַנָּנְתוֹ דְּהָכָא אֵינוֹ מוּכָח שֶׁבְּכָל מַשֶּׁהוּ חָמֵץ נִקְרוּ הַתַּרְנְגוֹלִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָתָם דְּהַטִּפִּים הָיוּ מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה), וְהַגְּרָ״א כָּתַב דְּגַם בְּטִיף אֵינוֹ אֶלָּא לְעִנְיַן דִּיעֲבַד. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה הַפְּרִישָׁה (סק״ב). **וְדַע דְּעַל הָא דִּמְהַפֵּךְ בְּיָדוֹ כָּל זְמַן שֶׁאוֹכְלִין שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם, לֹא נִמְצָא בְּהֶדְיָא מִי שֶׁחוֹלֵק, וְאֶפְשָׁר לִכְאוֹרָה דְּבָזֶה כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדִים דְּמֻתָּר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה וּכְמוֹ בְּכָל עִסָּה, דְּקַיְימָא לָן**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל: (ו) טַ״ז (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) אַחֲרוֹנִים: (ח) טַ״ז (שם), **וְהַפְּרִי מְגָדִים מְצַדֵּד דְּהוּא הַדִּין אִם הוּא קֶמַח בְּלִי מַיִם גַּם כֵּן מֻתָּר, אָכֵן בִּתְנַאי דְּהַקֶּמַח לֹא יִהְיֶה מֵחִטִּים לְתוּתִים:** (ט) אַחֲרוֹנִים:
א (א) כֵּן מוּכָח לְהֶדְיָא מִתְּשׁוּבַת רַשׁ״י (ספר האורה ד״ה אין עושין) מוּבָאָה בְּשִׁבֳּלֵי לֶקֶט סִימָן רט״ו וּבַמַּנְהִיג בְּהִלְכוֹת פֶּסַח סָעִיף מ״ה וּבָרוֹקֵחַ סִימָן רמ״ו וְסִימָן רפ״ה וּמִדִּבְרֵי הָרֹא״ש פֶּרֶק כָּל שָׁעָה סִימָן כ״א, וּמִמַּהֲרִי״ל (מנהגים, מאכלות אסורות בפסח) וְכַמָּה גְּדוֹלִים לְעִנְיַן בַּקְבּוּקִים שֶׁמְּצֻפִּים בְּדִיל אִם מֻתָּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם שֶׁמַּחֲזִיקִין אוֹתָם בְּסֻבִּין, עַיֵּן שָׁם בְּהִלְכוֹת פֶּסַח דַּף י״ט וּמוּבָא לְעֵיל סִימָן תנ״א סָעִיף כ״ג, וְכֵן הִסְכִּים בְּחֹק יַעֲקֹב לְעֵיל סִימָן תנ״ד סָעִיף קָטָן א׳ וּבְחֶמֶד מֹשֶׁה בְּכָאן (ס״א) וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז בְּסִימָן תנ״ד (ס״ג), וּדְלֹא כַּמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תנ״ד (סק״א) דְּלֹא פְּסִיקָא לֵיהּ כָּל כָּךְ דְּמַחְמִיץ, [וְאַף דְּהַפְּרִי מְגָדִים הֱבִיאוֹ בְּסִימָן זֶה (משׁ״ז סק״א), לֹא רָאָה כָּל הָנֵי רִאשׁוֹנִים], וְגַם בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סי׳ תנד סק״א) אַחֲרֵי דְּשָׁקֵיל וְטָרֵי לְיַשֵּׁב דַּעַת מָגֵן אַבְרָהָם מְסַיֵּם אָכֵן בְּשִׁבֳּלֵי לֶקֶט מְבֹאָר דְּמַחְמִיץ, וְכִנֵּן לְהָא דְּהֵבֵאנוּ לְעֵיל בִּשְׁמוֹ: (ג) בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) נִזְכָּר בְּפֶסַח, וְהוּא הַדִּין מִתְּחִלַּת שֵׁשׁ וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (ס״ג): (ג) **מַהֲרִ״י וַיְיל** (סי׳ קצג) הוּבָא בְּחֹק יַעֲקֹב (סק״ד), **וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי״ל** וְהוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן תל״ג בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י׳. **וְשָׁם אִיתָא דְּכָל שְׁלֹשִׁים יוֹם מִקְּרֵי סָמוּךְ לְפֶסַח, וְעַיֵּן בִּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה** (סי׳ תלג הגב״י) **שֶׁכָּתַב דְּמַיְירֵי דַּוְקָא בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶם בְּחֹרֵי חָצֵר וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תל״ג סָעִיף ו׳. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ב) **שֶׁכָּתַב דִּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר שָׁם דִּבְוַדַּאי חָמֵץ לֹא תָּלִינַן לְהָקֵל (וְכֵן הִסְכִּימוּ שָׁם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים לְדִינָא), הוּא הַדִּין בָּזֶה, וְכֵן מוּכָח מִמַּהֲרִ״י וַיְיל, וְאֶפְשָׁר דְּהַדַּרְכֵי מֹשֶׁה שֶׁדִּקְדֵּק וְכָתַב בְּפֶסַח וְהִשְׁמִיט דִּבְרֵי מַהֲרִ״י וַיְיל בְּקֹדֶם הַפֶּסַח, מִשּׁוּם דְּהוּא אָזִיל לְטַעֲמֵיהּ שָׁם בְּהַגָּ״הּ דַּאֲפִלּוּ בְּוַדַּאי חָמֵץ תָּלִינַן לְהָקֵל:** (ד) מַהֲרִ״י בְּרוֹנָא: **ב** (ה) גְּמָרָא (לט:) וְרֹא״ש (פרק ב סי׳ כא):

ליקוטי דברי הרב: א] וכן כתב בשו״ע הרב (ס״ג): צריך ליזהר מתחלת ליל י״ד אחר הבדיקה ואילך לעמוד עליהם משעת אכילתם עד שיגמרו לאכול, כמו שנתבאר בסימן תל״ג, ומה שמשתייר מאכילתם לא יניחנו מוטל לפניהם, אלא יניחנו במקום משומר עד זמן הביעור, כמו שנתבאר שם. וטוב ליזהר משלשים יום קודם הפסח ואילך, שלא להשליך לפניהם שעורים במקום לח, אלא אם כן עומד עליהם בשעת אכילתם עד שיגמרו לאכול. ומה שנשתייר לא יניחנו מוטל לפניהם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסה תסו

יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (ט) שֶׁהָאֲוָז אָסוּר. הַגָּהּ: (י) וְהָכִי נָהוּג לְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ (יא) שֶׁהוּא (ה) בְּמַשֶּׁהוּ. וְיֵשׁ לִזָּהֵר (יב) שֶׁלֹּא לְהַבְהֵב הָעוֹפוֹת בְּקַשִּׁין, שֶׁמָּא יִהְיוּ שָׁם חִטִּים אוֹ דָּגָן מְחֻמָּץ וְיִתֵּן (ו) טַעַם בָּעוֹפוֹת בִּשְׁעַת הַהִבְהוּב:

תסו אִם הָרֹק וּמֵי רַגְלַיִם וְדוֹמָיו מַחְמִיצִים. וּבוֹ ו׳ סְעִיפִים:

א מִשְׁנָה דִּפְסָחִים ל״ט (ע״ב).

א אלא (ג) [א] יִלְעֹס אָדָם חִטִּים (א) וְיִתֵּן עַל גַּבֵּי (ג) מַכָּתוֹ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כו׳, מַשְׁמַע דִּבְיֵשׁ סַכָּנָה מַיְירֵי דְּאִם לֹא כֵן כֵּיוָן דְּלֵיכָּא אֵינוֹ יְהוּדִי, אִם לֹא יַעֲשֶׂה עַל יְדֵי חֲלִיטָה בָּאֱמֶת אָסוּר כְּהַהִיא דְּלֹא יִלְעֹס. וְעַל כָּל פָּנִים לְדִינָא נִרְאֶה לְהַתִּיר עַל יְדֵי חֲלִיטָה בְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה גַּם כֵּן, שֶׁהֲרֵי בְּסִימָן תנ״ד מְסֻפָּק הַמֶּגֶן אַבְרָהָם (סק״ד) אִם לֶאֱסֹר בְּדִיעֲבַד וְהַחֹק יַעֲקֹב (שם סק״ד) מֵקַל עַל כָּל פָּנִים לְהַשְׁהוֹת, וְאִם כֵּן אֵין כָּאן חֲשָׁשׁ בְּבֵל יֵרָאֶה. וּמִצַּד רְפוּאָה בְּאִסּוּר הֲנָאָה וַדַּאי מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתוֹ וְכַמְבֹאָר בָּאֲמוּנַת שְׁמוּאֵל שָׁם וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תס״ו סָעִיף קָטָן א׳. וְדִבְרֵי בַּאֵר הַיֵּטֵב אֵלּוּ בְּשֵׁם אֲמוּנַת שְׁמוּאֵל הֵם מֶעְתָּקִים מִלֶּקֶט הַקֶּמַח (או״ח הלכות פסח והעומר ד״ה מי שיש לו), וּמַשְׁמַע דִּבְעִנְיָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה אַיְירֵי, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ דְּגַם בְּאֵין סַכָּנָה מַתִּיר בִּכְהַאי גַּוְנָא וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תס״ו סָעִיף קָטָן א׳:

א [א] יִלְעֹס. עַיֵּן בַּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבוֹת בַּ״ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן ו׳ דִּלְעִנְיַן לִתֵּן לְחוֹלָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, אֲפִלּוּ חָמֵץ דְּרַבָּנָן יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּשֶׁאֵין סַכָּנָה. וְאִם הָרְפוּאָה בִּשְׁתִּיַּת שֵׁכַר שְׁעוֹרִים אוֹ שְׁאָר רְפוּאוֹת מֵחָמֵץ, אֵין לֶאֱכֹל, וְלִשְׁתּוֹת רַק כְּשֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה וְגַם הָרְפוּאָה יְדוּעָה וְגַם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּהֶתֵּר כְּמוֹ בְּאִסּוּר (וְהַיְנוּ שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּלֹא אִחוּר וּבְלֹא דְּחוּי), וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְ״א בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן (קנ״א) [קנ״ה] (ס״ג) וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תס״ה (סק״ב):

בַּאֵר הַיֵּטֵב

לֹא תִּשְׁטֹף אַחַר כָּךְ בְּצוֹנֵן הֶחֱמִירוּ. ט״ז (סק״א). וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק״ה):

ג (ה) בְּמַשֶּׁהוּ. וְחָיְישִׁינַן שֶׁנִּשְׁאַר מַשֶּׁהוּ חָמֵץ תּוֹךְ הַבְּקָעִים שֶׁיֵּשׁ בָּאֲוָז, וַאֲפִלּוּ מַפְשִׁיט הָעוֹר אָסוּר כֻּלּוֹ. עַיֵּן אֵלִיָּה זוּטָא (סק״ב). וּבְעֶרֶב פֶּסַח מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה כֵּיוָן דְּאֵין כָּאן חוּמְרָא דְּאִסּוּר מַשֶּׁהוּ יֵשׁ לְהָקֵל. חֹק יַעֲקֹב (סק״ו). עַיֵּן שָׁם: **(ו) טַעַם.** וּבְדִיעֲבַד מֻתָּר. ט״ז (סק״ג) [דְּהָא מֵי פֵּרוֹת הוּא וְאֵין לוֹמַר שֶׁמָּא בָּא עֲלֵיהֶם מַיִם, דְּהָא הִתִּירוּ בְּסִימָן תס״ג (ס״א) לַחֲרֹךְ שְׁתֵּי שִׁבֳּלִים, דַּאֲפִלּוּ אֶחָד אָסוּר, עַיֵּן רַשְׁבָּ״א (שו״ת ח״א סי׳ קב) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ז)]. וְכָתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם (סק״ה) וְדַוְקָא מִסְתָּמָא, אֲבָל אִם יָדוּעַ שֶׁהָיָה בּוֹ דָּגָן מְחֻמָּץ וְהִבְהֵב בּוֹ, אָסוּר. וְאִם הִבְהֲבוֹ בְּקַשׁ וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא דָּגָן מְחֻמָּץ בַּקַּשׁ, הַנּוֹתָר אֵין מַחֲזִיקִין בּוֹ אִסּוּר, אַךְ אִם נִמְצָא שְׁלֹשָׁה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק, וְצָרִיךְ עִיּוּן [דִּלְדַעַת ט״ז בְּשֵׁם רַשְׁ״ל (חולין פ״ג סי׳ ק) בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן פ״ד (ט״ז ס״ק יז) לֹא אָמְרִינַן כֵּן אֶלָּא בְּתוֹלָעִים דְּמִנַּיהּ קָא רָבוּ, וְעַיֵּן מֶגֶן אַבְרָהָם סִימָן תס״ז סָעִיף ט׳ (ס״ק יב) וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (שם ס״ק כה)]. עַיֵּן מֶגֶן אַבְרָהָם (שם). וְאִם נִמְצָא שִׁבֹּלֶת מִקַּשׁ וְאֵין בּוֹ תְּבוּאָה, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תנ״ד סָעִיף קָטָן א׳:

א (ג) יִלְעֹס. וְהוּא פֵּרוּשׁ שֶׁל מְלוּגְמָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תמ״ב (חק יעקב סק״ז). וְכָתַב הָרוֹקַח (סי׳ רעא) דַּאֲפִלּוּ אִם כְּבָר נִלְעַס וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ קֹדֶם פֶּסַח צָרִיךְ בִּעוּר וִיסִירֵם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן נִתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן תמ״ב (ס״ב) דְּכָל שֶׁלֹּא נִסְרְחָה הַמְּלוּגְמָא קֹדֶם פֶּסַח צָרִיךְ בִּעוּר. דְּלֹא (כהב״י) [כְּבֵית הַיְלֵל] בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן קנ״ה (סק״ג) שֶׁכָּתַב הָא דְּלֹא יִלְעֹס, הַיְינוּ דַּוְקָא בְּתוֹךְ הַפֶּסַח אֲבָל אִם הָיָה חָמֵץ כְּבָר מֻתָּר לְהַנִּיחַ בְּפֶסַח עַל אֵיזֶה רְפוּאָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבֶאֱמֶת דְּזֶה אֵינוֹ. וְעִקַּר הַקּוּשְׁיָא שֶׁהִכְרִיחוֹ לְחִלּוּק זֶה, מִשּׁוּם דְּמַקְשֶׁה מִמַּה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם (יסודי התורה פ״ה ה״ח) דִּכְשֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן כְּגוֹן מְלוּגְמָא לְמַכָּה מֻתָּר לְהִתְרַפְּאוֹת מֵחָמֵץ בְּפֶסַח, מֵעִקָּרָא לֵיתָא דְּהָתָם בַּחֲמֵצוֹ שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי מַיְירֵי [וְאֵין אַחֲרָיוּת יִשְׂרָאֵל עָלָיו. וּמֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ב) כָּתַב עוֹד תַּקָּנָה שֶׁיַּקְנֶה לְאֵינוֹ יְהוּדִי קִמְחוֹ וְיַעֲשֶׂה הַמְּלוּגְמָא, עַיֵּן שָׁם. וּפְרִי חָדָשׁ מְפַקְפֵּק הַרְבֵּה בַּדָּבָר, דְּלֹא יְהֵא אֶלָּא כְּדוֹרוֹן (סי׳ תמח ס״ב) דְּבָעִינַן שֶׁיְּהֵא נִכָּר מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבְּלוֹ, וְכָאן הִפּוּךְ הוּא], מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּחָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה (שם) וְכֵן כָּתַב הַמֶּגֶן אַבְרָהָם (שם) וּבִתְשׁוּבַת אֱמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן כ״ז. וְכָל זֶה בְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, אֲבָל בְּחוֹלָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ מֵחֲמֵצוֹ גַּם כֵּן מֻתָּר, וְכֵן כָּתַב בַּמֶּגֶן אַבְרָהָם (שם) וּבִתְשׁוּבַת אֱמוּנַת שְׁמוּאֵל שָׁם. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תס״ה סָעִיף קָטָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וּבְחָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו פֶּסַח, מֻתָּר. חֹק יַעֲקֹב (סק״א), עַיֵּן שָׁם [דֶּרֶךְ מְלוּגְמָא אֲפִלּוּ לְאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וּלְאָכְלָהּ בִּמְקוֹם סַכָּנָה דַּוְקָא. (רַשְׁבָּ״א) [רַמְבַּ״ן] (תורת האדם, ענין הסכנה ד״ה מר בר רב אשי)]. כָּתַב פְּרִי חָדָשׁ נִשְׁאַלְתִּי עַל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּאֵב רֹאשׁ תָּדִיר וּמַנִּיחִין קִילוֹר שֶׁל קֶמַח וּמַיִם וְסַמָּנִים אֲחֵרִים בִּצְדָעָיו כְּדֵי לְהָקֵל הַכְּאֵב אִם מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּפֶסַח, וְהֵשִׁיב לְאִסּוּר, וּמַסִּיק שָׁם, אָכֵן לַעֲשׂוֹת עִם מֵי פֵּרוֹת שַׁפִּיר דָּמֵי, עַיֵּן שָׁם: **(ג) מַכָּתוֹ.** אֲבָל לִלְעֹס וְלִבְלֵעַ מִיָּד מֻתָּר, דְּאֵין מַחְמִיצִין מִיָּד. מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהַמְחַבֵּר נָקַט דִּינֵהּ אֲפִלּוּ בְּמֻרְסָן יָבֵשׁ רַק שֶׁהָאֲוָז לַח מִמַּיִם, וְהָוֵי רְבוּתָא (ו) טְפֵי שֶׁאֲפִלּוּ בִּמְעַט לַחוּת שֶׁיֵּשׁ עַל הָעוֹף גַּם כֵּן מַחְמִיץ הַמֻּרְסָן, וְאָסוּר הָאֲוָז אֲפִלּוּ לֹא יְדִיחוֹ אַחַר כָּךְ בְּמַיִם רַק בְּמֵי פֵּרוֹת: **(ט) שֶׁהָאֲוָז אָסוּר.** מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בְּעוֹרָהּ נִקְבֵי נִקְבֵי וְנִשְׁאָר שָׁם הַמֻּרְסָן, וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְשַׁפְשֵׁף אַחַר כָּךְ וְלַהֲדִיחוֹ לֹא מְהַנֵּי: **(י) וְהָכִי נָהוּג לְעִנְיַן אִסּוּר חָמֵץ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף עַל גַּב דִּלְעִנְיַן שְׁאָר אִסּוּרִים לֹא מְהַנֵּי טַעְמָא דְּנִקְבֵי נִקְבֵי לֶאֱסֹר, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה הַבָּשָׂר רוֹתֵחַ אוֹ עַל כָּל פָּנִים מְבֻשָּׁל אוֹ צָלִי דְּרַכִּיכֵי וְנִכְנָס בָּעֹמֶק, הָכָא לְעִנְיַן חָמֵץ דְּאִסּוּרוֹ בְּמַשֶּׁהוּ, חָיְשִׁינַן אֲפִלּוּ בְּחֵי שֶׁנִּשְׁאָר מַשֶּׁהוּ חָמֵץ תּוֹךְ הַנְּקָבִים שֶׁיֵּשׁ בָּאֲוָז. וְכָתְבוּ (ז) הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְהַפְשִׁיט הָעוֹר כֻּלּוֹ מִמֶּנָּה אָסוּר, דְּהַמֻּרְסָן נִכְנָס דֶּרֶךְ הָעוֹר בְּעֹמֶק הַבָּשָׂר: **(יא) שֶׁהוּא בְּמַשֶּׁהוּ.** וְכָתְבוּ (ח) הָאַחֲרוֹנִים דְּכֵיוָן דְּעִקַּר הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁאִסּוּרוֹ בְּמַשֶּׁהוּ, אִם כֵּן בְּעֶרֶב פֶּסַח מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה עַד הַפֶּסַח דְּשִׁעוּרוֹ אָז בְּשִׁשִּׁים יֵשׁ לְהַתִּיר הָאֲוָז בְּשִׁפְשׁוּף וַהֲדָחָה הֵיטֵב בְּמַיִם, וּבִתְנַאי שֶׁיֹּאכְלֶנּוּ (ט) קֹדֶם הַפֶּסַח דְּשֶׁמָּא יִשָּׁאֵר מַשֶּׁהוּ בְּעַיִן וְחוֹזֵר וְנֵעוֹר בְּפֶסַח, (י) וְיֵשׁ מְקִילִין אַף לְאָכְלוֹ תּוֹךְ הַפֶּסַח בִּמְקוֹם הֶפְסֵד מְרֻבֶּה: **(יב) שֶׁלֹּא לְהַבְהֵב וְכוּ׳ חִטִּים אוֹ דָּגָן מְחֻמָּץ.** פֵּרוּשׁ שֶׁנָּפְלוּ עָלָיו מַיִם לְאַחַר שֶׁנִּתְלַשׁ, וְנִתְחַמֵּץ. (יג) וְהִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא זְהִירוּת בְּעָלְמָא לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל מֵעִקַּר הַדִּין אֲפִלּוּ הָיוּ שָׁם חִטִּים לֹא מַחְזְקִינַן שֶׁהָיוּ מְחֻמָּצִים, א]וַאֲפִלּוּ יָדְעִינַן שֶׁהָיוּ מְחֻמָּצִים נַמִי אֵין לֶאֱסֹר כֵּיוָן שֶׁאֵין נוֹגֵעַ הָעוֹף בְּהַדָּגָן, שֶׁמַּחֲזִיק אֶת הָעוֹף מִלְמַעְלָה וְהַלַּהַב עוֹלֶה מִלְּמַטָּה. אִם נִמְצָא שִׁבֹּלֶת (יג) רֵיקָנִית בְּתַבְשִׁיל נִמּוֹחַ, אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא הָיָה דָּגָן מְחֻמָּץ בַּשִּׁבֹּלֶת וְנָפַל לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל וְנִמּוֹחַ שָׁם:

א (א) וְיִתֵּן עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁעַל יְדֵי לְעִיסָה בְּפִיו מִתְעָרְבִים הַחִטִּים בָּרֹק, וְיַחְמִיצוּ (ג) כְּשֶׁיִּשְׁהוּ עַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשִׁעוּר מִיל (ג) וְיַעֲבֹר עֲלֵיהֶן בְּ׳בַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא׳. וַאֲפִלּוּ לְעָסָן וְהִנִּיחָן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (ו) וְהָאֲלִיָּהוּ זוּטָא (סק״ב) גִּמְגֵּם עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בָּזֶה מְנָא לֵיהּ הָא, וּבֶאֱמֶת מְבֹאָר הוּא בָּרֹא״ש (פרק ב סי׳ כא) לְהָדְיָא לְעִנְיַן אִשָּׁה שָׁפָה בְּשָׂרָהּ בְּמֻרְסָן דְּאִם הָיָה בְּשָׂרָהּ לַח מִמַּיִם אָסוּר, עַיֵּן שָׁם: **(ז)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וְהַגְּרַ״ז (ס״ה). **וְדַע דְּבַלְבּוּשׁ צִיר דִּינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּמֻרְסָן יָבֵשׁ [וְגַם הָאֲוָז לֹא הָיָה לַח] שֶׁשִּׁפְשְׁפוּ בּוֹ הָאֲוָז, וְאִסּוּרוֹ הוּא מִפְּנֵי שֶׁאַחַר כָּךְ מְדִיחוֹ בְּמַיִם כְּגוֹן לִמְלִיחָה וּלְבִשּׁוּל וְיִתְחַמֵּץ הַמֻּרְסָן, וְשִׁפְשׁוּף לֹא מְהַנֵּי מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר נִכְנַס הַמֻּרְסָן בְּעֹמֶק הַנְּקָבִים, עַיֵּן שָׁם, וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה** (שם) **דְּבָזֶה שֶׁהָיָה הַמֻּרְסָן וְהָאֲוָז יָבֵשׁ, מְהַנֵּי אִם יַפְשִׁיט הָעוֹר קֹדֶם הֲדָחָה, דִּבְיָבֵשׁ לֹא נִכְנָס רַק בָּעוֹר מִלְּמַעְלָה וְלֹא בַּבָּשָׂר בָּעֹמֶק וּמְהַנֵּי הָפְשֵׁט וְכֵן כָּתַב** הַפְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ד): **(ח)** חֹק יַעֲקֹב (סק״ו) וְהַגְּרַ״ז (שם) וּמֶגֶן אֶלֶף (סק״ד): **(ט)** מֶגֶן אֶלֶף (שם) וְכֵן בִּפְרִי מְגָדִים (שם) מְצַדֵּד כֵּן וְנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן, עַיֵּן שָׁם: **(י)** הַגְּרַ״ז (שם). **וּבְדִינָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אַף בְּהֶפְסֵד מְרֻבֶּה אָסוּר** כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הַפְּרִי מְגָדִים (שם) מִדַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב): **(יג)** אֵלִיָּה רַבָּה (שם) וְחָמַד מֹשֶׁה (ס״ג) וּבֵית מֵאִיר וּמְקוֹר חַיִּים (ביאורים סק״ב) עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיכוּ בִּרְאָיוֹת עַל זֶה וּדְלֹא כַּמֶּגֶן אַבְרָהָם (סק״ה) וְטַ״ז (סק״ג): **(יג)** חֹק יַעֲקֹב (סק״ז) וְהָעְתִּיקוּהוּ אַחֲרוֹנִים:

א (ג) אֲבָל בְּלֹא נְתִינָה עַל גַּבֵּי מַכָּה, אֲפִלּוּ לוֹעֵס בְּפִיו כָּל הַיּוֹם אֵינוֹ מַחְמִיץ דְּעוֹסֵק הוּא, [אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) בְּשֵׁם לֶחֶם מִשְׁנֶה (לר״מ ליפשיץ פסחים פרק ב משנה ז)] **וּלְהַשְׁהוֹת בְּלִי עֵסֶק צָרִיךְ לִזָּהֵר: (ג) וְדַוְקָא עַל יְדֵי לְעִיסָה שֶׁמִּתְמַלֵּא בְּרֹק הַרְבֵּה, אֲבָל עַל יְדֵי נְשִׁיכָה בְּעָלְמָא שֶׁנּוֹשֵׁךְ גַּרְגִּיר בְּשִׁנָּיו אֵינוֹ בָּא מִידֵי זֶה לִידֵי חִמּוּץ לְעוֹלָם.** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (שו״ת ח״א סי׳ תפח):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״ו בסוגריים) החמיר בזה וכתב: אבל אם ידוע לנו שהיה גרגיר מחומץ בשבלים שהבהב בהם, יש לאסור העופות באכילה, שחמץ בפסח במשהו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah